

tičnih strokah pravoslavskih. Do sedaj še takšnega profesorja niso nastavili.

Gledé toraj na to, da v razloženih razmerah Slovenci na Štajerskem ne morejo ne prospevati, ne napredovati, ampak duševno in gmotno pešati; gledé dalje na to, da je mir med narodi mogoč le na podlagi djanske pravičnosti, čutimo podpisani poslanci slovenskega naroda na Štajerskem strogo dolžnost, v imenu svojih volilcev Vašo eks-celenco, kot zastopnika visoke ces. kralj. vlade, vprašati:

1. je li visoka c. k. vlada voljna odločno pouzročiti, česar je treba, da se bode na slovenskem Štajerskem s Slovenci v uradih in sodnijah občevalo ustmeno in pismeno slovenski?

2. je li visoka c. k. vlada voljna v srednjih šolah na slovenskem Štajerskem in potem na graškem vseučilišči pouzročiti takšnih naredeb, da bodo oni, kateri bočejo kedaj na slovenskem Štajerskem službovati, v stanu slovenski in nemški tako naučiti se, da bodo v obojem jeziku uradovati mogli? Dr. Šuc, dr. Dominkuš, dr. Radaj, Herman, Žolgar, Kukovec, Fluher, Šnideršič.

Gospodarske stvari.

Kako nam letina kaže v Avstriji.

Visoko ministerstvo poljedelstva objavilo je na konci junija uradbeno poročilo o letini. Pšenica je se zadnji čas močno popravila, zlasti kaže lepo in debelo zrno. Na Ogorskem v Torontalski in Šopronski županiji jo nadleguje suhet. Isto velja zastran rži, ki obeta veliko več in bolj-šega zrnja, kakor smo mislili ob konci maja. Zimski ječmen so večjidel uže poželi. Plenje dobro. Jednako tudi jari ječmen. Izvrstno kaže oves. Tega bodo letos veliko pridelali. Zrno mu je vrlo lepo. Kornuza je v planinskih deželah zaostala, listke ima žolte in slabe, ter je precej redka, na Ogorskem, Hrvatskem in Erdeljskem pa je si opomogla. Rana hajdina kaže v spodnji Avstriji dobro, v Gališkem jo stiskava suša, v Bukovini pa cvete. Proso kaže v Istriji dobro, v Gališkem slabo. Repica je si opomogla in obeta na Ogorskem dobrih, na Moravskem precej dobrih, v Šleziji pa le srednjih pridelkov. Lan je lep na Kranjskem, spod. in gornji Avstriji, v Šleziji in Bukovini. Isto velja o konopljah. Krompir, repa in zelje kaže povsod še dosta dobro, le iz spodnjega Štajerskega poročajo, da krompir zopet gujije (*Peronospora infestans*). Rudečo deteljo so težavno spravljali; s pridelki so povsod še zadovoljni, le na Ogorskem ne. Detelja lucerna se pa ni tako dobro obnesla. Isto velja tudi več ali manj o senu. Vinogradi kažejo pa slabše, nego ob konci maja. Trs je imel za cvetenje neugodno vreme. Mnogo kabrnkov je se kmalu po cvetu začelo osipavati. Vkljub temu pričakujejo v Dalmaciji, Goriškem, Istriji, Hrvat-

skem, Ogorskem, Erdeljskem srednjo vinsko letino. Drugod je slabo. Sadovja je sploh malo, le črešnje so se obnesle nekoliko, tu pa tam imajo tudi malo sliv, nekaj orehov in jabelk. Okoli Dunaja, v Briksenu na Tirolskem, na Hrvatskem, deloma na Ogorskem, posebno pa na Erdeljskem veselijo se, ker jim zori mnogo in lepega sadu na drevesih. Drugod pa ne bodo imeli nič ali celo malo sadovja. Olive v Dalmaciji kažejo menje dobro nego pred enim mesecem. Žide pridelali so še dokaj v Goriškem in južnem Tirolskem.

Kdaj je pravi čas žeti razne sorte žita.

II. Da bi se cena in vrednost za krušno peko teh 3 sort pšenice spoznala, naprošen je bil skušen mlinar, naj svoje misli o njih pové. Ko je vse 3 sorte vestno in skrbno preiskal, postavil je ceno prvi in tretji sorti na 11 gold., drugi pa na 11 gold. 40 kr. za hektoliter. Ker se je toraj dobiček na teži pri pšenici, ki je bila požeta, ko še ni popolnoma dozorela bila, blizo na 13 % in dobiček na dobroti za 3 % našel, bilo je to vže uzrok za posestnika k rani žetvi. Vemo sicer, da jedna lastovka še ne napravi spomladi in da jedna skušnja, ki se je o žetvi pšenice napravila, še ni odločivna, da bi se iz nje dalo na vse druge sklepati, vendar pa smo to skušnjo svojim bravcem natanko povedali, ker je bila z veliko skrbnostjo in vestnostjo izpeljana, pa tudi zarad tega, ker so skušnje rane žetve v zadnjih 40. letih dokazale, da je pšenico rano žeti koristno. Jednake skušnje so se tudi z ržjo, ječmenom, ovsom, koruzo, ajdo napravile in vsakokrat so do istega cilja peljale, namreč, da je rana žetev koristnejša od pozne. To se pokaže iz sledečega premišljevanja. Ko so se stebila ali bilke, bodi si ktere koli rastline do tal posušile, se soki le prav pičlo ali celo nič ne pretakajo po rastlini iz korenin in rastlina od tega časa do popolne zrelosti le predeluje tiste soke, ki se ob tem času še v rastlini nahajajo. Če se toraj žito o tem času požanje in tako v stavke ali kozolce ali sloge pospravi, da solnce in veter ne moreta prenašlo žita presušiti, tako se dosti soka v zrnji ohrani, da more popolnoma dozoreti. Ako se žito tako dolgo na strni pušča, da popolnoma dozori, se sicer popolna zrelost zrnja s tem pospeši, vendar se pa zrnje ne razvije do tiste popolnosti, ktero doseže, ako požeto po času dozoreva v snopji in stavih. Pri naglem dozorevanji na solnci se zrnje skrči in zgrbanči in več otrobov ko moke naredi. Ti razločki so pri nas dosti bolj poznati, kakor pa na Angleškem, kjer v tamošnjem podnebju zrnje dosti bolj po času dozoreva in turšica celo ne dozori. Pšenica in ječmen, oves in rž pa pod oblačnim angleškim nebom do tolike popolnosti dozori, ktere pri nas zarad kratkega in vročega poletja tudi pri naj-skrbnejši obdelavi ne dosežemo. Naš oves se z angleškim in škotskim ne da meriti in zato se

pri nas ne rabi ovsena moka, ktera je na Angleškem za kuho in peko dosti bolj v navadi, kakor pa pri nas, kjer velja ovsenjak za najslabši kruh. Naš oves je namreč dosti manj moknat od Angleškega. Sicer se pa tudi pri nas more oves dosti vzboljšati, ako se seme skrbno izbere, rano poseje in rano požanje. (Konec prib.)

M. Sladove cime, kakoršnih je po pivovar-nah dobiti, so suhe, nezaprašene in neplesnive, posebno če imajo še sladko lastni duh, dobra piča za odstavljena teleta. Najboljše jih je suhe polagati, v malih južinah ker jih živinčeta v takem stanu rajša povživajo, kakor pa poparjene ali zmočene. Vendar se pa smejo tudi s kropom politi. Daje se jih na dan $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ kilo posameznemu živinčetu. Vendar pa se nahajajo tudi teleta, ki sladovih cim ne marajo naj so že suhe ali mokre.

M. Zablačeno seno zopet zavžitno napraviti, ga je treba prej dobro zmlatiti in iz praha iztresti. Tam kjer je mlativnica na razpolaganje, gre to delo precej hitro izpod rok, s cepci to delo opravljati je bolj mudno in drago.

M. Vkuhavanje sadja. Zopet je čas, da se razno sadje začne od naših gospodinj vkuhavati. Sadje, ki je v vlažnem vremenu zorelo, ni posebno za vkuhavanje sposobno. Da se temu nekoliko odpomaga, se morajo za vkuhavanje velike steklenice vzeti, s francovo palinko ali žganjico naliti in v to zaporedoma sadje nadevati, in sicer brž od drevesa. Ni ravno treba, da bi se vse sadje na enkrat vložilo. Vsakokrat je treba toliko toččnega sladkorja med in na sadje nasuti, kolikor vloženo sadje vaga. Slednjič se steklenica dobro zaveže ali z mehurjem ali pa s posebnim pergamenastim papirjem. Tudi različno sadje, kakor jagode, maline, janževe jagode, črešnje, marelice, gruške se smejo v jedno in isto steklenico vložiti, kar vložnemu sadju še posebno prijeten duh in okus daje.

M. Rezanje ali žaganje je izvrstno nasteljivo, ker tekoče živinske izločke dobro v se posrkava in tako hlev suh ohrani.

Dopisi.

Iz Gradca. (Deželni zbor) je nagle smrti umrl dne 7. jul. t. l. Njegova nemško-liberalna večina je se postarala za njenim glavarjem vred. Kajti Morica Judeža Tadeja Kaisersfeld-Blagotinška vidno težijo stari dnevi. Nekdaj brhki boritelj nemških ustavakov je ves sključen videti in potr. Mož je osivel, ter je precej slep in gluhi; poslanec Heilsberg moral je debelo zakričati, naj knezu Alfredu Liechtensteinu da ukor, ker je se ta pregrešil zoper liberalizem, ko je liberalcem očital „zapravljivost“ in da ljudstvo „teptajo“. Zanimiva bila je 15. seja, ker so takrat slovenski

poslanci, zlasti g. dr. Radač in g. Žolgar, grajali, da je na vinorejski šoli v Mariboru vse nemško, učitelji in podučni jezik. V 16. in 17. seji razgovarjali so se o silnih stroških za ljudske šole. Nemški konservativci so zapustili zbornico, ker hočejo, naj so liberalci sami za vse odgovorni. Jednako storili so, ko je šlo za pokritje pomanjkljega celih 243.894 fl., kar so se vé tudi liberalci zakrivali s svojim pometanjem z denarji. Osamljeni liberalci so imeli 2 nasveta na razpolago. Poslanec Kuaffl je nasvetoval 8 milijonov na posodo vzeti, poslanec Lohninger pa, naj se deželna doklada vrže na indirektni davek. Obveljal je Lohningerjev nasvet. Vsled tega ostane dosedanja 38% doklada na direktni davek. Pritakne se njej pa 10% doklade k davku od mesa, vina, mošta po celey deželi, dalje $\frac{1}{2}$ kr. od vsakega litra pive in $2\frac{1}{2}$ kr. od litra žganjice; v Gradci pa 50 kr. od hektolitra pive in 4 kr. od hektoliterske stopnje pri žganjici, rumu itd. in 93 kr. od hektolitra rozolije itd. Tako so si letos liberalci s pomnoženimi dačami pomagali iz zadreg. Dolga najeti se niso upali. V 18. seji so pokopali ribarsko postavo in v 19. seji je c. k. namestnik odgovoril na razne interpelacije večidel ugodno. O teh odgovorih bomo še posebič govorili. Z bornim, malo zanimivim govorom je potem deželni glavar zbor sklenil.

Iz Dobrne. (Deželni zbor in toplice). „Liberalce“, to je beseda latinska; v našem jeziku pomenja toliko, kakor „darežljivec“, t. j. človek, ki rad da in pusti vsakemu, kar mu gre po pravici. „Liberalen“ bi bil toraj, kdor da Bogu, kar je božjega, a bližniku, kar mu pristoji po božjih in naturnih postavah. Vsakdanja skušnja pa nas uči, da ljudje, ki se „liberalci“ imenujejo, kratijo pravice božje in človečje, za tega voljo so dobili priimek „lažiliberalci“; oni so podobni blagu po štacunah, ki je na videz lepo, a za rabo velja to, kar „predrta para“. Nekteri se vže sramujejo svojega imena ter so se prekrstili v „naprednjake“. S tem so pa prišli „z dežja pod kap“, ker tota nova beseda še le prav pove, da hočejo po blatnej stezi „naprej“ voziti. Po zadnjih 3. številkah „Slov. Gospodarja“ je razložen njihov „mali katekizem“, ki uči, kako da ljudem koristne naredbe znajo „pod klop metati“ in da nam privoščijo le „jednakopravnost na papirji“, v dejanji pa posebno kmetski stan mora trpeti za „liberalne“ grehe ter prav globoko segati v svojo luknjasto možnjo, kder navadno cvenka več ni. Ob enem razvidimo, da le katoliško-konservativni poslanci imajo srce za ubožano ljudstvo. Takšni „liberalni“ duh veje tudi po toplicah ter spodkopava veljavo Cerkve in tlači ali tepta svetinjo narodnosti. Dne 6. jul. so v štaj. dež. zboru na vrsto prišle toplice, o kojih mora deželni odbor dajati račun našim poslancem. Iz dotičnega poročila zvemo, da je leta 1879 Slatina (pri Rogateci) vrgla čistega dobička 58.635 fl. Toplice blizu Gradca (Tobelbad) so dane